

Hogeschool PXL

RAPPORT KWALITEITSTOETS 2

educatieve Bachelor in het secundair onderwijs

12 en 13 oktober 2020

INLEIDING

Dit rapport geeft de beschouwingen, oordelen en aanbevelingen weer van de kwaliteitstoets 2 van de educatieve Bachelor in het secundair onderwijs (180 SP | EQF 6) van Hogeschool PXL. Deze kwaliteitstoets is erop gericht de opleiding te ondersteunen bij de kwaliteitsborging en -verbetering en kadert in het kwaliteitszorgbeleid van de hogeschool.

De opleiding secundair onderwijs ressorteert onder het departement PXL-Education en werd op 12 en 13 oktober 2020 bezocht door een team van onafhankelijke experts. De commissie werd als volgt samengesteld:

- Wim Hoste; audit- en onderwijsdeskundige – voorzitter
- Diter Den Baes; werkvelddeskundige – lid
- Martine Tritz; werkvelddeskundige – lid
- Hany Tayyem; student – lid

Dieter Cortvriendt, beleidsadviseur kwaliteitszorg van VLUHR KZ, was secretaris van de commissie.

De commissie legde naast het door de instelling bepaalde kwaliteitskenmerk 8 'gerealiseerd eindniveau' en het door de opleiding gekozen kwaliteitskenmerk 4 'curriculum' de focus op kwaliteitskenmerken 3 'evaluatiesysteem' en 6 'in-, door- en uitstroombeleid'.

Dit rapport bestaat uit drie delen: algemene beschouwingen over de opleiding, de oordelen per kwaliteitskenmerk (KK) en een lijst van aanbevelingen.

ALGEMENE BESCHOUWINGEN

De opleiding secundair onderwijs heeft zich goed voorbereid op de kwaliteitstoets 2 en stelde de commissie uitvoerige informatie ter beschikking zodat deze zich een adequaat beeld kon vormen van de opleiding bij aanvang van het bezoek. De commissie bestudeerde tevens een ruime selectie van bachelorproeven en stagebeoordelingen. Bij de start van het bezoek gaf het opleidingsteam een voorstelling. De commissie voerde open en constructieve gesprekken met verschillende geledingen: opleidingsmanagement, studenten (junior-collega's), lectoren, alumni en werkveldvertegenwoordigers. Deze gesprekken vormden een goede en noodzakelijke aanvulling op het bestudeerde materiaal en stelden de commissie in staat om een uitspraak te doen over de geselecteerde kwaliteitskenmerken: KK3, KK4, KK6 en KK8 en over de onderwijskwaliteit van de educatieve Bachelor in het secundair onderwijs van Hogeschool PXL.

De opleiding secundair onderwijs wil leraren opleiden die een meerwaarde zijn voor het onderwijs én de samenleving doordat ze bij jongeren (leerlingen) competenties realiseren waarmee ze de toekomst kunnen vormgeven. In de opleiding staat het meesterschap van de leraar centraal. De volgende eigenschappen, in lijn met de X-factor, typeren de afgestudeerde leraren secundair onderwijs van PXL: inspirerend en gedreven, reflectief en onderzoekend, vakinhoudelijk en vakdoorbrekend, team- en netwerkgericht.

De commissie meent dat het evaluatiesysteem ambitieus is en gericht op de beoordeling en ontwikkeling van de student. De opleiding bewaakt de objectiviteit, validiteit en betrouwbaarheid van de evaluaties. Mede door het streven naar objectiviteit ogen de quoteringsregels soms erg complex en weinig helder. Dit hindert de transparantie voor studenten, lectoren maar ook voor externen die bij de beoordeling betrokken worden. Een nieuw evaluatiekader, op basis van rubrics, kan de opleiding

helpen om de quoteringen transparanter te maken. EPOS en Blackboard worden ingezet voor het geven van feedback, al zou de afstemming tussen beide platformen nog beter kunnen. De feedback van de stagementoren is soms summier en niet altijd aangepast aan het verwachte competentieniveau. De commissie meent dat de opleiding de mentoren meer moet sensibiliseren om kwalitatieve feedback te geven. De opleiding kan tevens overwegen om met een vast netwerk van mentoren aan de slag te gaan die een vorming krijgen in het begeleiden en beoordelen van de studenten binnen het opleidingseigen kader. De evaluaties, zo besluit de commissie, laten toe om het gerealiseerde eindniveau te beoordelen.

De opleiding heeft de X-factor een eigen invulling gegeven die haar ambities reflecteert. Zowel studenten als lectoren hebben afdoende bewegingsruimte om in het curriculum eigen accenten te leggen. Het curriculum wordt gekenmerkt door flexibiliteit en maatwerk, wat organisatorisch uitdagingen stelt. De studenten worden intensief ondersteund zodat ze een coherent traject doorlopen. De opleiding is praktijkgericht en de studenten krijgen snel feeling met de klaspraktijk. Toch adviseert de commissie om meer in te zetten op werkplekleren en hieromtrent de dialoog met het werkveld aan te gaan.

Het curriculum bestaat uit vier componenten: een vakinhoudelijke, een didactische, een pedagogische en een professionele (ondersteunende) component. Deze haken overwegend goed op elkaar in, al moet de opleiding wel verzekeren dat de vaklectoren/vakdidactici en pedagogen voldoende inhoudelijk afstemmen en bij evaluatie coherente feedback voorzien. Met de professionele component worden actuele thema's binnengebracht. Tracht in deze component de studenten meer 'kritische zin' bij te brengen, zodat ook hun leerlingen goed gewapend zijn om de maatschappelijke uitdagingen aan te gaan.

Het in-, door- en uitstroombeleid is erop gericht de studenten maximale ontwikkelingskansen te bieden. Het welbevinden van de studenten is groot. De studenten voelen zich hier welkom, al mag het PR- en rekruteringsbeleid nog meer de Limburgse diversiteit reflecteren. De begeleiding is van dag één intensief. De taalremediëring kan echter nog geoptimaliseerd worden. De doorstroom is goed, mede doordat elke student een coach toegewezen krijgt. Het uitstroomprofiel wordt opgebouwd rond het concept van meesterschap: identiteit, expertise en inzetbaarheid. Toch gaat een aantal studenten niet het onderwijs in; de commissie vraagt de opleiding om zich hierover te buigen.

Het gerealiseerde eindniveau van de studenten wordt met de bachelorproeven en stagebeoordelingen aangetoond. De ingekeken stukken voldoen aan de vereisten en situeren zich op niveau 6. De opleiding bewaakt dat de opdrachten die de studenten in het kader van hun afstuderen uitvoeren uitdagend en relevant zijn. De bachelorproeven zijn van prima kwaliteit en zijn, zoals je mag verwachten van een professionele bacheloropleiding, praktijkgericht. Op basis van de ingekeken stagebeoordelingen was het niet eenvoudig voor de commissie om naar integratieve aspecten te kijken. De commissie wil dat het stageconcept alle aspecten van het leraarschap op een geïntegreerde wijze beschouwt.

De studenten zijn heel tevreden over de opleiding en over het lectorenteam dat heel gedreven is. De afgestudeerden die de commissie sprak zijn ware ambassadeurs voor de lerarenopleiding secundair onderwijs van Hogeschool PXL. Het werkveld is lovend over de afgestudeerden en ziet hen graag komen.

ORDELEN PER KWALITEITSKENMERK

KK3 Evaluatiesysteem

De commissie oordeelt dat de opleiding kwaliteitskenmerk 3 'evaluatiesysteem' behaalt.

De commissie stelt vast dat de opleiding beschikt over een doordacht evaluatiesysteem dat gericht is op de ontwikkeling en de beoordeling van de student. Het evaluatiesysteem is ambitieus opgezet: er is een goede mix van formatieve en summatieve evaluaties en er wordt gewerkt met *peer assessments*. De evaluatievormen sluiten goed aan bij het curriculum en het competentieprofiel. De studenten weten wat er van hen verwacht wordt en ze kennen de evaluatiecriteria.

De opleiding bewaakt de objectiviteit, betrouwbaarheid en validiteit van de evaluaties. Mede door dit streven naar gelijkberechtiging worden bepaalde beoordelingen erg complex en weinig helder. Een nieuw evaluatiekader, op basis van rubrics, kan de opleiding helpen om de quoteringen transparanter te maken. Dit komt alle betrokkenen ten goede.

EPOS en Blackboard worden ingezet voor het geven van feedback en het ondersteunen van het leerproces. Beide platformen kunnen echter in functie van de evaluaties nog beter op elkaar afgestemd worden. De opleiding dient, in afwachting van de integratie, blijvend aandacht te hebben voor de studenten goed wegwijs te maken in Blackboard en EPOS.

De feedback van de stagementoren is soms summier en niet steeds aangepast aan het competentieniveau, zo stelde de commissie vast. Al bij al is de inbreng van externen bij de evaluaties beperkt, terwijl zij toch een goed zicht hebben op de competenties van de studenten. Probeer de inbreng van externen bij het evalueren te vergroten en leer hen met een 'PXL-bril' te kijken naar de competentieverwerving van de studenten. Ook hier kan het nieuwe evaluatiekader soelaas bieden, zo meent de commissie.

KK4 Curriculum

De commissie oordeelt dat de opleiding kwaliteitskenmerk 4 'curriculum' behaalt.

De X-factor is het kompas van de opleiding en het team heeft dit concept een eigen invulling gegeven die de ambities goed weergeeft. De commissie maakte zich aanvankelijk wat zorgen dat de vele concepten een te strak register zouden vormen. Uit de gesprekken bleek echter dat zowel lectoren als studenten afdoende bewegingsruimte hebben om in het curriculum eigen accenten te leggen.

Het curriculum wordt gekenmerkt door flexibiliteit en maatwerk, met inbegrip van een excellentieprogramma en verkorte trajecten. De roostering, zo meent de commissie, moet een heuse puzzel zijn. De commissie stelde vast dat het team veel bevraagd is en dat de werklast groot is en raadt aan de werklast blijvend op te volgen.

De opleidingsonderdelen zijn indicatief voor de praktijk, bijvoorbeeld door *micro-teaching*. De studenten krijgen snel feeling met de klaspraktijk. De commissie vindt het concept van de stage in de afstudeerfase nog te klassiek, met te weinig focus op leraarschap in zijn totaliteit. De commissie adviseert om meer in te zetten op werkplekleren om de integratieve aspecten van het leraarschap te trainen.

Het curriculum bestaat uit vier componenten of 'blokken': een vakinhoudelijke, een didactische, een pedagogische en een professionele (ondersteunende) component. De samenhang, zowel verticaal als horizontaal, is goed. De opleiding moet er wel op toezien dat vaklectoren/vakdidactici en pedagogen op één lijn zitten, inhoudelijk afstemmen en coherente feedback geven. De inhouden zijn duidelijk

gestructureerd. In het pedagogische blok ligt de nadruk op psychologie, een meer pedagogische (zich onderscheidend van onderwijskunde en didactiek) invulling lijkt de commissie aangewezen. Zo kan er onder meer in functie van 'de leraar als opvoeder' aandacht gaan naar waardeontwikkeling bij jongeren, de impact van het *hidden curriculum* (onder meer in didactisch materiaal), interculturele pedagogiek (culturele verschillen in opvoeding en omgaan met gezag in multiculturele klassen), ecologische pedagogiek waarbij de opvoeding in complexe leefomstandigheden wordt bekeken of mediapedagogiek waarbij de opvoedingsimpact van (sociale) media op de opvoeding wordt bekeken. Met het blok professionele ontwikkeling speelt de opleiding in op actuele thema's. Hierbinnen kan de opleiding meer inzetten op tools en het aanreiken van manieren om bij hun leerlingen kritische zin aan te wakkeren. In dit kader lieten de studenten ook verstaan dat ze meer aandacht willen voor de administratieve, technische en beleidsmatige aspecten eigen aan het leraarschap in het secundair onderwijs.

Het curriculum spoort met de PXL-brede leerlijnen. Inzake ondernemend handelen worden de studenten aangespoord om te innoveren en te experimenteren. De onderzoekscyclus die het onderzoekend handelen aanstuurt laat de studenten toe om hun bachelorproef met succes uit te voeren. Wat het internationaal en intercultureel handelen betreft, wordt de doelstelling die Vlaanderen voor het hoger onderwijs had vooropgesteld niet behaald. De commissie wil dat de opleiding de studenten blijft aansporen om voor een langere periode naar het buitenland te gaan en dat de opleiding ook voldoende inkomende studenten blijft aantrekken. Daarnaast kan de opleiding de studenten meer confronteren met de Limburgse diversiteit.

KK6 In-, door- en uitstroombeleid

De commissie oordeelt dat de opleiding kwaliteitskenmerk 6 'in-, door- en uitstroombeleid' behaalt.

De opleiding wordt qua instroom gekenmerkt door iets meer TSO-leerlingen dan het Vlaamse gemiddelde, meer jongens dan meisjes (mede door de vele instromers die kiezen voor LO) en een relatief grote groep maatschappelijk kwetsbare studenten. Dit kan een verklarende factor zijn voor de lager dan gemiddelde doorstroomcijfers. De opleiding mag de oorzaken hiervan echter niet alleen extern attribueren en moet hier zelf beleid op voeren. De studenten voelen zich welkom en zij ervaren de opleiding niet als 'wit'. Toch wil de commissie aanstippen dat het PR-beleid de Limburgse diversiteit meer mag reflecteren zodat de opleiding meer studenten met een allochtone achtergrond aantrekt.

Vanaf dag één worden de studenten intensief begeleid. Zo zijn er introductiedagen en is er taalremediëring voorzien. De studenten lijken maar weinig beroep te doen op deze laatste modaliteit en ervaren deze als (te) vrijblijvend. De opleiding, zo meent de commissie, moet de studenten stimuleren om meer gebruik van te maken van de taalremediëring, mede door dwingende adviezen te formuleren.

Elke student wordt een coach toegewezen. Dit bevordert de doorstroom en de studenten ervaren dit als erg waardevol. Door de kleine klasgroepen leren de lectoren de studenten snel goed kennen en wordt er gericht doorverwezen als er zich problemen stellen. Er zijn faciliteiten voor studenten die specifieke behoeften hebben.

Wat de uitstroom betreft is er een aantal studenten dat niet het onderwijs ingaat. De commissie meent dat de opleiding zich moet buigen over de vraag of een opleiding tot leraar ook studenten moet voorbereiden om niet het onderwijs in te stappen.

KK8 Gerealiseerd eindniveau

De commissie oordeelt dat de opleiding kwaliteitskenmerk 8 'gerealiseerd eindniveau' behaalt.

De commissie heeft een ruime selectie van bachelorproeven en stagebeoordelingen bestudeerd en meent dat deze voldoen aan de vereisten. De opleiding bewaakt dat de opdrachten die de studenten in het kader van hun afstuderen uitvoeren uitdagend en relevant zijn en betreft hierbij haar netwerk.

De ingekeken bachelorproeven zijn van prima kwaliteit, praktijkgericht en illustreren de gerealiseerde onderzoekscompetenties. De studenten kunnen met de bachelorproef de eigen interesses uitdiepen. Het werkveld wordt uitgenodigd om topics aan te leveren, maar dit blijkt niet altijd uit de titels van ingekeken stukken. Om de producten van het onderzoek uit te dragen is er een bachelorproefbeurs. De commissie meent echter dat er nog extra stappen gezet kunnen worden om de maatschappelijke impact van de bachelorproefresultaten te vergroten.

De opleiding bewaakt dat de stageplaatsen aan de vereisten voldoen en volgt de stagewerkzaamheden van de studenten goed op. Ook de scholen sturen bij als een stage niet vlot verloopt. Om de kwaliteit van de stageplaatsen te borgen wil de commissie dat de studenten de mentoren kunnen evalueren. In dit kader adviseert de commissie ook om de samenwerking met de partnerscholen te intensifiëren en een groot netwerk van kwalitatieve mentoren uit te bouwen en deze een vorming aan te bieden opdat de mentoren het opleidingskader volledig kennen. De stages bieden de studenten de mogelijkheid om zich te bekwamen. Zoals reeds aangestipt door de commissie zou de eindstage veel meer moeten inzetten op de integratie van de leraar in zijn totaliteit. De commissie wil dat de opleiding stageconcepten ontwerpt die alle aspecten van het leraarschap beogen; het nieuwe evaluatiekader biedt hier een aanknopingspunt.

De studenten voelen zich klaar om het werkveld in te gaan en ze zijn net zoals de afgestudeerden heel tevreden over de opleiding. Het werkveld liet verstaan dat de afgestudeerden startklaar zijn en dat ze heel leergierig zijn.

AANBEVELINGEN

- De opleiding dient de quoteringen en quoteringsregels transparanter te maken zodat deze het leerproces van de studenten beter ondersteunen.
- De opleiding moet in het kader van de feedback EPOS en Blackboard beter op elkaar afstemmen
- De opleiding moet externen meer betrekken bij het evalueren en hen sensibiliseren om kwalitatieve feedback te geven.
- De opleiding moet meer inzetten op werkplekleren om de integratieve aspecten van het leraarschap te trainen.
- De opleiding moet er meer op toezien dat de vaklectoren/vakdidactici en de pedagogen inhoudelijk afstemmen en coherente feedback geven.
- De opleiding moet meer inzetten op tools en het aanreiken van manieren om bij hun leerlingen kritische zin aan te wakkeren.
- De opleiding dient de administratieve, technische en beleidsmatige aspecten eigen aan het leraarschap in het secundair onderwijs in het curriculum te versterken.

- De opleiding moet de studenten aansporen om voor langere periode naar het buitenland te gaan. Dichter bij huis kan er ingezet worden op de confrontatie met de Limburgse diversiteit. De opleiding moet ook meer buitenlandse studenten aantrekken.
- De opleiding moet zelf een diversiteitsbeleid voeren en haar PR-beleid daarop afstemmen zodat de opleiding meer studenten met een allochtone achtergrond aantrekt.
- De opleiding dient de taalremediëring te optimaliseren en in functie hiervan dwingende adviezen te formuleren.
- De opleiding dient te reflecteren over de vraag of een opleiding leraar ook studenten moet voorbereiden om niet het onderwijs in te stappen.
- De opleiding moet onderzoeken hoe het de maatschappelijke impact van de producten van de bachelorproeven kan vergroten.
- De opleiding moet de studenten de mogelijkheid geven om de mentoren te beoordelen om zo de kwaliteit van de stages te borgen.
- De opleiding dient de samenwerking met partnerscholen te intensifiëren.
- De opleiding moet stageconcepten ontwerpen die alle aspecten van het leraarschap beogen.

SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIE

Wim Hoste (voorzitter)

Coördinator International Training Centre, Universiteit Gent

Diter Den Baes (werkvelddeskundige)

Algemeen directeur, Scholengroep Mandel & Leie 26

Martine Tritz (werkvelddeskundige)

Voormalig praktijkcoördinator lerarenopleiding secundair onderwijs en docent, KdG

Hany Tayyem (student)

Student educatieve bacheloropleiding secundair onderwijs, AP Hogeschool Antwerpen